

ΕΙΣΗΓΗΣΗ Δ.Σ. Σ.Κ.Λ.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δ.Σ. του ΣΚΛΕ μ' αυτή την εισήγηση, σκοπό έχει να καταδείξει την ανάγκη της αναβάθμισης της παρεχόμενης εκπαίδευσης στη κοινωνική εργασία. Αυτή η ανάγκη έχει άμεση σχέση με το επίπεδο της ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται η Ελληνική κοινωνία σήμερα.

Οι πολύπλοκες συνθήκες της ζωής και της λειτουργίας της σύγχρονης κοινωνίας που προήλθαν από τη τεχνική πρόοδο, την αστυφιλία, την αύξηση των γενικών μορφωτικών αναγκών, την ανάγκη της προστασίας του περιβάλλοντος κ.ά., πιέζουν ασφυκτικά για τη διεύρυνση της σφαίρας των «Κοινωνικών υπηρεσιών» του σύγχρονου κράτους. Από την άλλη οι εργαζόμενοι με τους αγώνες τους για καλύτερες συνθήκες εργασίας και ζωής, πιέζουν για κοινωνικές μεταρρυθμίσεις με στόχο τη διεύρυνση των κοινωνικών παραχωρήσεων.

Παρόλα αυτά ο εκσυγχρονισμός της Κοινωνικής Πολιτικής και της Κοινωνικής Πρόνοιας στην Ελλάδα σήμερα καθυστερεί σημαντικά, και βρίσκεται σε αναντιστοιχία με τις πραγματικές ανάγκες του λαού μας. Η ιδιωτική πρωτοβουλία, η φιλανθρωπία, και η ιερατική παρέμβαση διαπλέκονται σε μέτρα αποσπασματικά ανίσχυρα στη πρόκληση του σήμερα, που απέχουν από το να διαμορφώσουν στο αναγκαίο Εθνικό Σύστημα Πρόνοιας και Κοινωνικής Πολιτικής.

Σ' αυτά τα πλαίσια, εξελίσσεται στη χώρα μας η Κοινωνική Εργασία η οποία αναγνωρίζεται διεθνώς σαν μια εξελισσόμενη κοινωνική επιστήμη, που ασχολείται με την ερμηνεία, τον εντοπισμό και τα αίτια των κοινωνικών προβλημάτων και καθώς αναπτύσσει τη δική της επιστημονική μεθοδολογία προσπαθεί να παρέμβει αποτελεσματικά στην επίλυσή τους. Η ιδιαιτερότητά της συνίσταται στην εξασφάλιση συμμετοχής του ενδιαφερόμενου πληθυσμού (ατόμων, ομάδων, κοινοτήτων) που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των μεθόδων κοινωνικής εργασίας, για δυνατότητα παρέμβασης με στόχο τη σταδιακή και συνειδητή αλλαγή του συστήματος κοινωνικής πολιτικής.

Πρωταρχικός σκοπός είναι η παραγωγή της κοινωνικής ευημερίας, στοιχείο που προϋποθέτει ιδεολογικό προσανατολισμό στην εκπαίδευση και υψηλό βαθμό γενικευμένης και συστηματικής γνώσης.

Προοπτική των παραπάνω δεν είναι η ατομική προαγωγή του επαγγελματία-εργαζόμενου και η διασφάλιση των επαγγελματικών του δικαιωμάτων, αλλά η διαρκής τάση για «κοινωνικοποίηση» του επαγγέλματος με σκοπό τη κοινωνική συμμετοχή, παρέμβαση και δράση.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί κατά κανόνα δεν δεμελιώνουν πελατειακή σχέση με τον εξυπηρετούμενο, αλλά παρέχουν τις υπηρεσίες τους -σε πολλούς τομείς- μέσα από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς. Η σχέση αυτή (που δεν στηρίζεται στην απόκτηση κέρδους άμεσα από τον εξυπηρετούμενο πληθυσμό) αποτελεί σημαντικό στοιχείο άσκησης της κοινωνικής εργασίας που καθορίζεται από τη φιλοσοφική της θέση και το ρόλο της στη διαδικασία της κοινωνικής διαπαιδαγώγησης.

Οι επαγγελματικές δεξιότητες των κοινωνικών λειτουργών κατά συνέπεια βασίζονται σε

σύνολο γνώσεων ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών που έχουν οργανωθεί σε ένα ειδικά δομημένο συνεπές σύστημα θεωρίας. Η άσκηση εργασίας δεν μπορεί να στηρίζεται σε εμπειρικά δεδομένα, αλλά σε ένα επίπεδο υψηλής θεωρητικής γνώσης που διαμορφώνεται από τις κάθε φορά πραγματοποιούμενες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις.

Οι αναγκαιότητες αυτές επέβαλαν διεθνώς τη μετεξέλιξη των σχολών Κοινωνικής Εργασίας από την ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης, στην ανώτατη, με τη δημιουργία ειδικών ανωτάτων τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας σε Ακαδημίες Κοινωνικών Επιστημών, Σχολές Κοινωνικής Εργασίας πανεπιστημιακού επιπέδου λειτουργούν σε χώρες της Αμερικής, της Ευρώπης, της Ασίας, της Αφρικής, της Κεντρικής και Νοτίου Αμερικής.

Αποτέλεσμα αυτής της πορείας είναι η συμμετοχή και η απασχόληση των κοινωνικών λειτουργών σε επιτελικούς εξειδικευμένους τομείς, όπως η εκπαίδευση στη Κοινωνική Εργασία, η διοίκηση κοινωνικών υπηρεσιών, ο σχεδιασμός προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής έρευνας κ.ά.

Σε αντίθεση με τη διεθνή πραγματικότητα οι κοινωνικές επιστήμες στη χώρα μας είναι ανύπαρκτες στο σύνολό τους ή και εκεί που λειτουργούν τα τελευταία χρόνια ανεπαρκείς.

Ειδικότερα για τη Κοινωνική Εργασία, τόσο η μέχρι τώρα εκπαίδευση, όσο και η άσκησή της επηρεάσθηκαν σημαντικά από το γενικότερο σύστημα αξιών, στη διάρθρωση ταξικών σχέσεων και άλλα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία που αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες στην κατεύθυνση εκπαίδευσης ευρύτερα και στην κοινωνική πολιτική ειδικότερα.

Το πέρασμα των σχολών κοινωνικής εργασίας από το καθεστώς των ιδιωτικών σχολών στην δεκαετία του 60 και αργότερα στην τεχνολογική εκπαίδευση (ΚΑΤΕΕ, ΤΕΙ) καθήλωσαν τις σπουδές σε απαράδεκτα, για τις σύγχρονες ανάγκες, χαμηλά επίπεδα.

Η κατάσταση αυτή δεν επέτρεψε την ανάπτυξη της επιστήμης σύμφωνα με το φιλοσοφικό και θεωρητικό της πλαίσιο, εμποδίζοντας ακόμη την ανάδειξη της επιστημονικής της αυτοτέλει. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι η ανεπαρκής ανάπτυξη επιστημονικής δεμελίωσης και γνώσης που έχει η κοινωνική εργασία σαν επιστήμη σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο, καθώς και ο κατεκερματισμός και η διάκριση των κοινωνικών επιστημών σε ανώτερες και κατώτερες.

Το αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας δεν είναι στατικό ούτε και συνδέεται με τις κλασικές μεθόδους εφαρμογής μιας τέχνης, αλλά σχετίζεται έμμεσα με την έρευνα μελέτη, επανεκτίμηση και οργάνωση μεθόδων προσέγγισης για την επίτευξη αποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής στην κατεύθυνση παρέμβασης-επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων και διαπροσωπικών σχέσεων. Με την έννοια αυτή δεν «πειθαρχεί» σε στερεότυπα σχήματα και δεν περιορίζεται στην αναπαραγωγή εμπειρικών δεξιοτήτων.

Σαν αρνητικά στοιχεία της παρεχόμενης εκπαίδευσης ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί γίνονται εκτελεστές προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής για τον σχεδιασμό των οποίων απαιτείται και η δική τους συμμετοχή σαν ειδικών επιστημόνων, ενώ δεν τους δίνεται αυτή η δυνατότητα γενικά. Η συμμετοχή τους σε θεραπευτικές διαδικασίες δεν μπορεί να εξασφαλισθεί ικανοποιητικά από τα σημερινά προγράμματα και δεν προσδίδουν την απαραίτητη τυπική και ουσιαστική ισοτιμία γνώσεων των κοινωνικών λειτουργών με τα υπόλοιπα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας.

Θα πρέπει να τονίσουμε επίσης ότι η κοινωνική εργασία ασκείται στην Ελλάδα από επαγγελματίες διαφορετικού επιπέδου εκπαίδευσης. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε: απόφοι-

τους ιδιωτικών σχολών αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας-Πρόνοιας μέχρι το 1975 ΚΑ-ΤΕΕ από το 1975 έως το 1981 με παράλληλη λειτουργία των ιδιωτικών σχολών, ΤΕΙ από το 1981 μέχρι σήμερα, αποφοίτους σχολών κοινωνικής εργασίας εξωτερικού, πανεπιστημιακής βαθμίδας με Master 's και PHD και τέλος αποφοίτους ανωτέρων σχολών κοινωνικής εργασίας με συνδυασμό και δευτέρου πτυχίου άλλης ανωτάτης σχολής κυρίως Παντείου.

Ίσως μετά την πλήρη ενταξή μας στην ΕΟΚ δημιουργείται μια νέα ομάδα κοινωνικών λειτουργών που θα προέρχονται από όλες τις χώρες μέλη. Η κατάρτισή τους θα επιτρέψει να υποσκελίσουν τους Έλληνες επαγγελματίες σε στελεχειακές θέσεις με ανάλογο προσανατολισμό στην άσκηση του επαγγέλματος. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε την εισαγωγή ιδεολογίας ξένης προς τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας και τις ανάγκες της. Και αυτό είναι επίσης εμφανές και στο διδακτικό προσωπικό που είναι στη πλειοψηφία του εκπαιδευόμενο στο εξωτερικό. Θέλουμε να καταλήξουμε τονίζοντας ότι για τη σωστή μελέτη και εκτίμηση των αναγκών της Ελληνικής κοινωνίας, για την κατάργηση των διακρίσεων που δημιουργεί η πολυεπίπεδη εκπαίδευση, για την καδιέρωση μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών και κύκλων ειδίκευσης, προτείνουμε την δημιουργία ενιαίας και ανωτάτου επιπέδου εκπαίδευσης στη Κοινωνική Εργασία, στοιχείο αναγκαίο για την αναβάθμιση της παρεχόμενης Κοινωνικής Πολιτικής και Πρόνοιας.
